

ಪ್ರಕಾಶ

ಆಗಸ್ಟ್ '89

ತೆಳಗೇಯ ಕಾರಂಜಿ

- ☐ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ
- ☐ ಸ್ವಾಗತೋದ್ಘಾತನ ಪಾಪಂಜರಿ
- ☐ ಅನಂದ್
- ☐ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ
- ☐ ಸಿಂ. ಬಿ. ಶ್ರೀರಾಮ್
- ☐ ಕವಿತಾ ಕಾಮನಾಮ
- ☐ ಶಿವ
- ☐ ಮುನೀಂದ್ರ
- ☐ ಅ. ಅ. ರಾಮ

ಚಿತ್ರ : ಬಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ

ಮಾಸ್ಟರ್‌ಕಾಟ್ ಆಗ್ಲೋ ಕೆಮಿಕಲ್ಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್

93, 3ನೇ ಘಟ್ಟ,
ಪೀಣ್ಯ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಏರಿಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು-560 058.

ದೂರವಾಣಿ : 385902 ತಂತಿ : 'ಮಾಸ್ಟರ್‌ಕಾಟ್' ಟೆಲೆಕ್ಸ್-845-580
ಭತ್ತ. ಕಬ್ಬು ಮತ್ತು ಗೋಧಿಯ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ
“ನಾಕ್ವೀಡ್” ಕಳೆನಾಶಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ: —

ಎನ್. ಎಸ್ ಗಿರಿಮಾಜಿ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್
[ಬೆಂಗಳೂರು]

ನಂ. 46, ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಸಬರ್ಬ್
ಯಶವಂತಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 022.

(ತಿಳಿನಗೆಯ ಕಾರಂಜಿ)

ಸಂಪುಟ ೬

ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೮೯

ಸಂಚಿಕೆ ೧೧

ಚಂದಾ ವಿವರ :

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ :

ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ : 15 ರೂ.

ಆಜೀವ ಚಂದಾ : 150 ರೂ.

ಗೌರವ ಸಲಹೆಗಾರರು :

ಶ್ರೀ ಆ. ರಾ. ಸೇ.

ಶ್ರೀ ಶೇಷಗಿರಿ

ವಿಳಾಸ :

ಅಪರಂಜಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯ

36, 6ನೇಯ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 003

ಕೆಲಸದ ವೇಳೆ :

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8ರಿಂದ 10ರ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ

ಸಂಪಾದಕ :

ಶಿವಕುಮಾರ್

ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸಿದ್ದು

“ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ
ಲೇಖಕ ಯಾರು ಹೇಳಿ?”

“ನನ್ನ ಪತಿ”

“ನಿಮ್ಮ ಹಸ್ಯೆಂಡೇ? ಅವರು
ಏನು ಬರೀತಾರೆ?”

“ಚೆಕ್ ಬರೀತಾರೆ !”

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ.....

ಲೇಖನ	ಲೇಖಕ/ಲೇಖಿಕೆ	ಪುಟ
ಸಂಪಾದಕೀಯ		3
ಅಪರಂಜಿ ಕಿಡಿ	ಆನಂದ್	4
ಕನ್ನಡ ಕೂಸುಮರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ	ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ	6
ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಪಾಪಯ್ಯ	ಪುಂಗನೂರು ಪಾಪಯ್ಯ	7
ಪಡುವಣ ಯಾತ್ರೆ	ಆನಂದ್	13
ಓವರ್‌ಟೇಕಿಂಗ್	ಎಚ್. ಡುಂಡಿರಾಜ್	16
ಜಾಹೀರಾತುಗಳು	ಎಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್	19
“ಸಹಾ”	ಕಮಲಾ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ	22
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಹಕು!	ಡಾ ರಿಚರ್ಡ್ ಫೇನ್‌ಮನ್	24
ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆಗಳು	ದಂವಿನೀತ	28
ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಾಭಿನಯ	ಆರ್. ಟಿ. ರಮಾ	34

ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು : ಅಶ್ವತ್ಥ ಹಾಗೂ ಬಾಗೂರು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ಮುದ್ರಣ : ಇಂಪ್ರೆಷನ್ಸ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 003.

ದೂರವಾಣಿ : 342144

ಅ ಪ ರಂ ಜಿ

(ತಿಳಿನಗೆಯ ಕಾರಂಜಿ)

ಸಂಪುಟ-೬

ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೮೯

ಸಂಚಿಕೆ-೧೧

ವಾಕ್ಯ ನಾಮಕೃಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು—ಮನಸ್ಸು ವಾಕ್ಯಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು.

-ಛಾಂದೋಗ್ಯ.

ತಾನು ಕಲಿತದ್ದೆಲ್ಲವೂ, ಕೇವಲ ಹಸರು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಯಾವುದು ಎಂದು ನಾರದನು, ಸನತ್ಕುಮಾರನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಮಾತು ಎಂದು ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು? ಮನಸ್ಸು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಪರಂಪರೆಯು ಭೂಮದವರೆಗೂ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

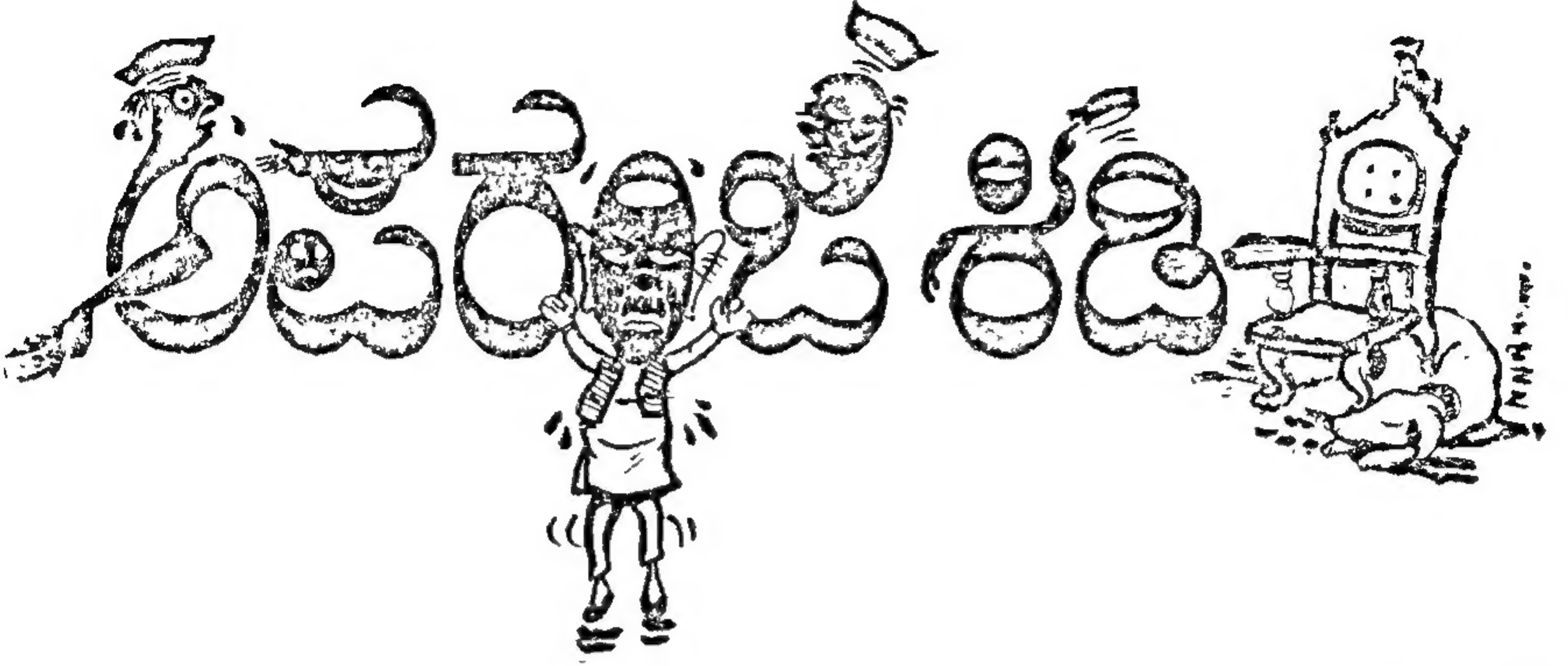
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಹಸರು (ಹಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಕೊಂಕುನುಡಿ ಕುಹಕದ್ದು). ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಮಾತುಗಳ ಪರಂಪರೆ.

ಶಾಂತಿ, ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯಗಳ ಮಾತು. ಆಮೇಲೆ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳು ಎಂದಾಯಿತು. ಆರಾಮ್ ಹರಾಮ್ ಹೈ ಆಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ನಾವು ದೊಡ್ಡ ದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ಜನರಾದೆವು. (ದಡ್ಡರೆಂದು ಕುಹಕಿಗಳು ಕರೆದರು.) ಆಮೇಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತಂಶಗಳು, ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ, ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಜಾತ್ಯತೀತತೆ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಬಲವೂ ಆಗಿದೆ. ಬಳಿಕ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುವ ಮಾತು. ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಮರೆತೇ ಹೋಯಿತೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ?

ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶದ ಸಾಹಸದಿಂದ ನಮಗೇನು ಸಿಕ್ಕಿತು? ಈಗ ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ಏನು ಸಿಕ್ಕಿತು? ಈಗ ಪಂಜಾಬ್, ಅಸ್ಸಾಂ, ಸಿಯಾಚೆನ್ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶಾಂತಿಯ ಜ್ವಲಂತ ಏನು?

ಈಗ ಚುನಾವಣೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆಳರಸರಿಗೆ ಮದದ್ ಮಾಡುವ ಚಟ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಯಾವ ಮಾತಿನ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮನಸ್ಸೇ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲವೇ? ಆ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಗಲಿ, ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವಾಗಲಿ, ಬುದ್ಧಿ ಹರಿತವಾಗಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಿರಾಯುವಾಗಲಿ. ಜೈಹಿಂದ್.

— ಆನಂದ್

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ವಿಸ್ತರಣೆ ಸಂಭವ.

— ಸುದ್ದಿ

ಶ್ರೀಲಂಕಾದಲ್ಲಿ ಆದಂತೆಯೇ !

*

*

*

ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಅವರನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ತೋರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು
ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವನು, ಈಗ ನಿಮ್ಮಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುಣಮುಖನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ !

*

*

*

ಭಾರತದ ಶಾಂತಿಸೇನೆಯಿಂದ ಸಮರ ಆರಂಭವಾಗದಿರಲಿ ಅಂತ ಅಪರಂಜಿ
ಹಾರೈಸುತ್ತಾಳೆ !

*

*

*

ವೇತನ ಏರಿಕೆ ; ಕಿರಿಯ ವೈದ್ಯರ ಮುಷ್ಕರ ಅಂತ್ಯ.

— ಪತ್ರಿಕೆ

ಸರಿ, ನಮ್ಮ ರಜ ಮುಗಿತು ಅಂತ ಹಳೇ ರೋಗಿಗಳು ಗೊಣಗಿದರಂತೆ !

*

*

*

ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಜನರ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಟಿ.ವಿ. ಧಾರಾವಾಹಿ ಬರಲಿದೆ.

— ಸುದ್ದಿ

ಇದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಕವಿರಲಿ !

*

*

*

ಹೊಸ ಏರ್‌ಬಸ್ ವಿಮಾನ ಸಂಚಾರ ಆರಂಭ.

—ಪತ್ರಿಕೆ

ಈ ವಿಮಾನಗಳು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಟೂ-ಲೂಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತವಲ್ಲ
ಅಂತ ಅಪರಂಜಿ ಕಳವಳವಟ್ಟಳಂತೆ !

*

*

*

ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ನಟಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

—ಎಸ್.ಟಿ.ಆರ್.

ಹೌದು, ಆದರೆ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ರಿಟ್ ಹಾಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ !

*

*

*

ಇತಿಹಾಸ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಟಾಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಯುವಕರ ಬಂಧನ.

—ಸಂದ್ವಿ

ಅವರೇ ಇತಿಹಾಸ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದರೇನೋ ?

*

*

*

ಗ್ರ್ಯಾನೈಟ್ ಲೂಟಿ ; ನ್ಯಾಯಾಂಗ ತನಿಖೆಗೆ ವಾಟಾಳ್ ಆಗ್ರಹ.

—ಪತ್ರಿಕೆ

ಆರ್ಥಾತ್, ಈ ಲೂಟಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಬೇಕು. !

*

*

*

ರಾಜೀವ್ ಪುತ್ರ ರಾಹುಲ್‌ಗೆ ದೆಹಲಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ; ಶೂಟಿಂಗ್ ಪರಿ
ಣತಿಗಾಗಿ ಹತ್ತು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಅಂಕ !

—ಸಂದ್ವಿ

ಬೊಫಾರ್ಸ್ ಗನ್‌ಗಳಿರಬೇಕು !

ಕನ್ನಡ ಕೂಸುಮರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ

—ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ

ಕನ್ನಡ ಧೂಳಿನಲಿ ಹೊರಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ
 ಕವಿಗಳಿರಲೇಬೇಕು ಎಂದ ನೃಪತುಂಗ
 ಅವನ ನುಡಿಗಿಂದೆಂದು ಬದಲಾರದೈ ಭಂಗ !
 ಅಂದಿನಿಂದ ನೆಲದ ಗುಣ ಮೆರೆಸಲೆಂದು
 ತೊದಲಿದರು ನೋಡದೆಯೇ ಹಿಂದು ಮುಂದು
 ತಿಕ್ಕಿ ತೀಡುತೆ ಭಾವ, ನುಡಿಗಳನು ಉಗುಳಿದರು
 ಸರಸತಿಯ ಕನ್ನಡ ಕಸ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಹೆಕ್ಕಿ
 ಬಿಕ್ಕಿದರು ನಾಲ್ದಿಸೆಗೆ, ಕಾವ್ಯದಾ ರೆಕ್ಕಿ
 ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ — ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯನು ಪಡಿದಾ
 ಗಡಗುಡಿಸಿ ನುಡಿಗಳನು ಗೀಚಿಯೇ ಗೀಚಿದರು
 ಬಾಚಿದ್ದೆಲ್ಲವು ಶಬುದ
 ಗೀಚಿದ್ದೆಲ್ಲವು ಕವನ !
 ತುಂಬಿಸಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ — ಕೆಟ್ಟಿದರು ಭವನ !
 ಅದು ಹಡೆಯಿತೊಂದು ದಿನ
 ಕಿರಿಕಿರಿಯ ಕೂಸುಮರಿ; ಮಡಿಕೂಸು !
 ಕಾವ್ಯಮಂದಿರ ಕಂಡೂ, ಬೆರಗಾಯ್ತು ಬಲು ಬೆರಗು
 “ಮಾತಿಂದಲೇ ಆಯ್ತು—ಈ ಭವ್ಯಾನು ಭವ್ಯ ವಾಸ್ತು !
 ನಿಬ್ಬೆರಗಿನಿಂ ನಾನು ಬಿದ್ದಿಹೆನು ಬೇಸ್ತು !
 ಪಾರುವೊಂದೆ ಜಿಹ್ವೆಯನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆ—ಆಸ್ತು ! ”

ಪಾಠಾಳದಲ್ಲಿ ಪಾಪಯ್ಯ

(7. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪಾಪಯ್ಯನ ಅನುಭವ)

— ಪುಂಗನೂರು ಪಾಪಯ್ಯ

ಪಾತಾಳದ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾರ್ಕ್‌ನ ನಟ್ಟಿನಡುವೆ ದೊಂಬರಾಟದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬಹಳ ಭರಾಟೆಯಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು. ಆಟದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತಿದ್ದ ದೊಂಬರ ತಮಟೆ ನಗಾರಿಗಳ ವಾದ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಉತ್ಸಾಹ ಕೋಲಾಹಲಗಳೂ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿ, ಪಾರ್ಕ್‌ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಒಂದು ಮೈಲಿ ಸುತ್ತಳತೆಯ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆ ಕಡೆ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನನಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಆರಾಮವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಡೆ ಪಾದ ಬೆಳೆಸಿದೆ. ದೊಂಬರವನೊಬ್ಬ ಐವತ್ತಡಿ ಎತ್ತರದ ಒಂದು ಬೊಂಬಿನ ಕಂಬವನ್ನು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ಕೈಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನಸಂದಣಿಯ ಆಚೆಯೇ ನಿಂತು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನು ತುದಿಗೇರಿ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಶಾಲು ತೋರಿಸಿ, ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಮೇಳೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ವರಲ್ಲ ಬೆವರು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಕೈ ಕೈ ಹಿಸುಕುತ್ತ, ತುದಿಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆಗ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ತಟ್ಟಿ, ನನ್ನ ಭಂಗಿಯ ಭಂಗ ಮಾಡಿ, ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರ ಮಾಡಿದರು. ಕತ್ತು ನೀವಿ, ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಹಳೇ ಸ್ನೇಹಿತ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಖಾಕಿ ಚಡ್ಡಿ ಧಾರಿಯಾದ 20 ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಇದ್ದ.

‘‘ಏನು’ ಬಹಳ ‘ಇದಾ’ಗಿ ನೋಡ್ತಿದ್ದಾಗಿದ್ದಲ್ಲ’’.

“ಹೊತ್ತು ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಬೇಕಲ್ಲ ಏನಾದರೂ”. ಅಂದೆ ಲೋಕಾಭಿರಾಮ
ವಾಗಿ.

ಆತ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕು, “ಸರಿಯೇ, ಹೊತ್ತು ಹೋಗೋದರ ಜತೇಲಿ ಸೊತ್ತು ಹೋಗೋದನ್ನ ಗಮನಿಸಬೇಡವೇ!” ಅಂದು, ತನ್ನ ಪ್ರಾಸವ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕ.

ಅವನ ನಗು ಅಡಗಿದ ಹಾಗಾದ ಮೇಲೆ “ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ” ಅಂದೆ.

ಆತ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತು, ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನನಗೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಆ ಹಾಕಿ ಚಡ್ಡಿಯವನಿಗೂ ಜಾಗ ಮಾಡಿದ.

ದೊಂಬರವನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಕೈಗೆ ಘುಂಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಜನರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡವರಂತೆ ಬಂದ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಅವಸರವಸರವಾಗಿ.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಉದ್ದಸೆಯ ಹುಡುಗನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, “ಎಲ್ಲೋ ಇವರ ಪರ್ಸು?” ಅಂದ.

ಹುಡುಗ ಮಾತಾಡದೆ ತುಂಟ ನಗೆ ನಗ್ತು, ತನ್ನ ಚೆಡ್ಡಿ ಜೇಬಿನಿಂದ ನನ್ನ ಹಸುರು ಬಣ್ಣದ ಮನಿ ಪರ್ಸನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಅಗಲದ ಒಂದು ಸಿಲ್ಕು ಬಟ್ಟೆಯ ಚೂರಿನ ಸಮೇತ ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿದ. ಪೆಚ್ಚು ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಳ ಜೇಬಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಾಗ, “ಹುಡುಗ ಕೊಟ್ಟ ಸಿಲ್ಕು ಚೂರೇ ಆ ಜೇಬು ಅನ್ನುವುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ನಗು ನಿಲ್ಲಿಪಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಂಭೀರವಾಗಿ, “ಹೇಗಿದೆ ಸಾರ್, ದೊಂಬರಾಟದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ? ” ಅಂದ.

“ಪರವಾಯಿಲ್ಲ” ಅಂದೆ, ಮಂಕುಮಂಕಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ.

“ನೋಡಿ, ನಿಮಗೆ ಜೇಬು ಹಾರವರ ವೃತ್ತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸೋಣ ಅಂತ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅವನು ಸೀರಿಯಸ್ಸಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಜೇಬನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ.....ಅನ್ಯಾಯ ! ”

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ, ತೇಪೆ ಹಾಕಿಸಿದರಾಯ್ತು. ಅಂತೂ ಈ ಹುಡುಗ ಒಳ್ಳೇ ತರಪೇತಾದವನು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ”

“ಇವನು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿ ಕಲಿತಿಲ್ಲ ಅನುವುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ ಏನು ಗೊತ್ತೆ ? ”

“ಇಲ್ಲ.”

“ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಿರೋ ಸಿಲ್ಕು-ಚೂರೇ ನಿದರ್ಶನ. ಈಗ, ಒಬ್ಬ ಪ್ರವೀಣನಾದ ಜೇಬು ಹಾರವ ನಿಮ್ಮ ಜೇಬು ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಹೀಗೆ ನಿಮ್ಮ ಜೇಬು

ಜೇಬನ್ನೇ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹಾಳು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಜೇಬಿನ ಆಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಕಿಂಡಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ, ಅಷ್ಟೆ. ತಿರುಗಿ ಹೊಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮ ನೋಡಿ ಪಾಪ, ನಿಮಗೆ! ”

“ನ್ಯಾಯ” ಅಂದೆ, ನನ್ನ ಶ್ರಮವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು.

ಜೇಬು ಹಾರವರ ವೃತ್ತಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲವಾಯ್ತು.

“ಸರಿಯೇ, ಇಷ್ಟು ನೀಟಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸೋದಕ್ಕೆ ಕತ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಹರಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಅಂತ ಯೋಚಿಸಿದೆ,” ಅಂದೆ.

ಪಾಕಿ ಚಡ್ಡಿಯ ಹುಡುಗ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿದ.

“ಕತ್ತಿಯ ಹರಿತಕ್ಕಿಂತ, ಕತ್ತರಿಸೋವನ ಕೈ ಚಳಕ ಮುಖ್ಯ, ಸ್ವಾಮಿ. ನೋಡಿ, ನಾನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಈ ಬ್ಲೇಡಿನಿಂದ. ಅದು ಏಳನೇ ಜೇಬು ಈ ಬ್ಲೇಡಿಗೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಅಭ್ಯಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ರೇಜರ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇವೆ ಕೈಗೆ. ಕತ್ತರಿ ಇದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಸುಲಭ; ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತೆ, ಕತ್ತರಿ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ. ಬ್ಲೇಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದನುಕೂಲಿ.”

“ಅದೇನು ಅಂಥ ಅನುಕೂಲಿ?”

“ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಒಂದ್ಕಲ, ಹೀಗೇ, ದೊಡ್ಡ ಪೇಟೆ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೇಬು ಹಾರಿಸಿದ್ದೆ. ನಂಬರುದಾರ, ಒಬ್ಬ ಶನಿ, ಗುಮಾನಿ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ. ಚಡ್ಡಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ಸು, ಬ್ಲೇಡು, ಬಲಗೈ ಸಮೇತ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮೆರವಣಿಗೆಲಿ ಹೋದೆ, ದೇವರ ಮನೆಗೆ.”

“ದೇವರ ಮನೆಗೆ?”

“ಅಂದರೆ ಪೊಲೀಸು ಸ್ಟೇಷನ್”, ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಟೀಕಿಸಿದ.

“ಆಯ್ತು, ಆದರೆ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮೆಟ್ಟು ಹತ್ತೋವಾಗ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನನ್ನ ಚಡ್ಡಿ ಜೇಬನ್ನು ಒಳಗಿಂದಲೇ ಗೀರಿ ಬ್ಲೇಡು ಪರ್ಸು ಎರಡನ್ನೂ ಚರಂಡೀಲಿ ಬೀಳಿಸಿದೆ. ಆಯ್ತಲ್ಲ ! ಸಾಕ್ಷಿ ಇದ್ರೆ ತಾನೆ ಶಿಕ್ಷೆ! ಅಂತೂ ರಾತ್ರಿ ಆ ಕಡೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಠಲಾಯಿಸಿ ಪರ್ಸನ್ನು ಚರಂಡಿ ಒಳಗಿಂದ ಎತ್ತಿದೆ, ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.....ಬ್ಲೇಡಿನ ಉಪಯೋಗ ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆ”.

“ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಒಳ್ಳೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ವೃತ್ತಿ ನಿಮ್ಮದು ಅನ್ನಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಃ ಕಲಿಯೋದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇನು? ” ಅಂದೆ.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ವಿವರಿಸಿದ.

“ ಹಾಗೆ ಕಲಿತವರೂ ಇದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವು ಅತಿಥಿಗಳು”.

“ಅತಿಥಿಗಳು ಅಂದ್ರೆ?”

“ಕೆ. ಡಿ. ಗಳನ್ನು ಈ ಕಡೆ ‘ಅತಿಥಿಗಳು’ ಅಂತ ಕರೆಯೋ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಅವರು ಇಂಥ ಯಾವುದಾದರೂ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅವಲಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಯೇ ಆವಾಗ್ಲೆ ನಂಬರುದಾರರ ಬಳಗವಾಗೋದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಹುಡುಗನ ಹಾಗೆ....ಇವನ ಹೆಸರು ಗೋಡುಬಿ ಅಂತ — ಇವನ ಹಾಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಗುಂಪಿಗೆ ದಾಖಲಾಗುವುದೇ ಕ್ಷೇಮ”.

“ಹೌದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಹೀಗೇ ಯಾವುದಾದರೂ ದೊಂಬರ, ಅಥವಾ ಹಾವಾಡಿಗರ, ಇಲ್ಲವೇ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಾರರ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.”

ತಟ್ಟನೆ ನನಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಕೈ ಚಿಟಿಕೆ ಹೊಡೆದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

“ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಜೇಬು ಹಾರವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೊಂಬರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತರದ ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ತಮ್ಮ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸೋದು, ಅನ್ನಬಹುದೆ ? ”

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಆ ಹುಡುಗ ತಿರುಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ.

“ಕಂಬದ ತುದಿಯನ್ನು ನೀವು ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡಿದಾಗಲೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಜೇಬನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ, ಇದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿ ನವರ ಕೈಗೆ ಕಡಿಮೆ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಡರ್ಜ್ ಪರ್ಸು, ಒಂದು ಡರ್ಜ್ ಪೆನ್ನು, ಹತ್ತು ಕನ್ನಡಕ, ಅರ್ಧ ಡರ್ಜ್ ವಾಚುಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.”

“ಒಂದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ನಿಮ್ಮ ಸಾಮಾನು ನಿಮಗೆ ವಾಪಸು ಬಂತು. ಮಿಕ್ಕ
 ಎರಡು ಮಂಗವಾಯಿ ಆಯ್ತು ಅಷ್ಟೆ ! ” ಎಂದು ಸೇರಿಸಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಮತ್ತು
 ನಗುವಿನ ಪ್ರವಾಹವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ. ಗೋಡಂಬಿ ಅವನ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ
 ಮಾಡದೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

“ಹೋದ ಶನಿವಾರ ನಾವು ಒಬ್ಬ ಹಾವಾಡಿಗರ ಪಾರ್ಟಿ ಜತೇಲಿ ಕ್ಯಾಂಪು
 ಹೋಗಿದ್ದೆವು ಸಾರ್. ಪಾರ್ಟೀಲಿ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮೊದಲೇ
 ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆವು, ಒಂದು ತಮಾಷಿ. ಅವನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾವಿನ
 ಬುಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆವು--ಹಲ್ಲುದುರಿಸಿದ ಹಾವೇ ಅನ್ನಿ. ಜನ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ
 ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು, ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಬೇಕಂತ ಬುಟ್ಟಿ ಸಮೇತ ಎಡವಿ ಬಿದ್ದು,
 ರಂಪ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಏರ್ಪಾಡು. ಹುಡುಗ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ರಂಪ ರಗಳೇಲಿ,
 ನಾವು ಹದಿನೇಳು ಪರ್ಸು, ಒಂಬತ್ತು ಪೆನ್ನು, ಮೂರು ವಾಚು (ಒಂದು ಬಂಗಾ
 ರದ್ದು), ಇನ್ನೂ ಚಿಲ್ಲೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹಾರಿಸಿದೆವು. ಜೀವದಾಸೆ ಬಿಟ್ಟು
 ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಳ ಜೇಬುಗಳಿಂದ.”

“ಪರವಾಯಿಲ್ಲ” ಅಂದೆ.

“ಇನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯ, ” ಎಂದು ಸೇರಿಸಿದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ. ನಗುತ್ತಲೇ
 ಗೋಡಂಬಿ ಹೇಳಿದ.

“ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಇಷ್ಟೆ ಅವತ್ತಿಂದ. ನಾವು ಹಾರಿಸಿದ ಬಂಗಾರದ ವಾಚು,
 ಎರಡು ಪೆನ್ನುಗಳು ನಂಬರುವಾಲಾಗಳದು. ಅಂದ್ರೆ ಪೋಲೀಸಿನವರದು, ಖುದ್ದು !”

ಈ ಸಲ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಆನಂದದಿಂದ ನಕ್ಕು ನಲಿದರು. ನಾನು ಅವ
 ರನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಪರ್ಸನ್ನೂ ಸಿಲ್ಕು ಚೂರನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದ ಬೇರೆ
 ಜೇಬಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ನನ್ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದೆ.

ದುಡ್ಡು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೊಂಬ ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿ ಉತ್ತೇಜನ
 ಹೊಂದಿ, ಅವಸರವಸರಸಾಗಿ ನನ್ನ ಕಡೆ ಬಂದು ಹುಂಡಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮೂತಿಗೆ
 ಚಾಚಿದ.

ಸಡುನಣ ಯಾತ್ರೆ !

—ಡಾ|| ಆನಂದ್

ನಂಗೂ ಒಂದು ಚಾನ್ಸ್ ಸಿಕ್ಕು ಅಮೇರಿಕಾಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪ್ರವಾಸದ್ದು. ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಇತರರು ವರ್ಣಸಿರೋ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದೇನಿದೆ ನೋಡೇ ಬಿಡೋಣ ಅಂತ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ—ಏನೂ ಪ್ರಮಾದ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಡೆಲ್ಲಿಲಿ ನನ್ ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್ ತರಹದ್ದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಇತ್ತು ! ಅದನ್ನ ತೆಗೆದು ಹೊರಡೋದರಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಾಲೀಕ ಓಡಿಬಂದ ! ನನ್ನ ಅವಳಿ ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್ ನೋಡಿ ನಕ್ಕ ಅನ್ನಿ !

ಮಟಮಟ ರಾತ್ರೆ ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಜರ್ಮನಿಯ ಫ್ರಾಂಕ್‌ಫರ್ಟ್‌ಗೆ ವಿಮಾನ ಒಂದೂವರೆಗೆ, ನೂರಾರು ಜನ ವಿದೇಶೀಯರು, ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜನ ಸಿಗರೇಟು ಬೇರೆ ! ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಮಾನದೊಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಜರ್ಮನಿಯ ಪರಿಚಾರಕ, ಹೋಸ್ಟೆಸ್‌ಗಳು ! ಎಷ್ಟು ಚೂಟಿಯಾಗಿ ಪಾದರಸದ ಹಾಗಿದ್ದು ಅಂತೀರಿ. ನಗ್ತು ನಗ್ತು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂರಿಸಿ, (ಬೇಡಿದವರಿಗೆ), ಪಾನೀಯಗಳನ್ನ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿದರು. ಕಡೆಗೆ ವಿಮಾನ ಹಾರಿತು. ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗ್ತೀವಿ, ಕಾಬೂಲ್ ದಾಟಿದೀವಿ ಅಂತ ಪೈಲಟ್ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದ. ಸದ್ಯ ಎದ್ದಿದ್ದಾನಲ್ಲ ಇವನು ಅಂತ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದೆ. ಹೋಸ್ಟೆಸ್ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು. “ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಮೀಲ್ ? ” ಅಂತ ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿದಳು.

ವೆಜಿಟೇರಿಯನ್ ಅಂತ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದ್ದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ‘ಡಾಂಕೆನ್’ ಅಂದೆ (ಅಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಜರ್ಮನ್ ಬರೋದು!) ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು, ರಾಯಿತ, ಐಸ್ ಕ್ರೀಮ್, ಫ್ರೂಟ್ ಸಲಾಡ್ ತಂದಳು. ಎಲ ಎಲಾ ಅಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಂದಂ ಮುಗಿಸಿದೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಏಳೂವರೆಗೆ ವಿಮಾನ ಫ್ರಾಂಕ್‌ಫರ್ಟ್ ನಿಲ್ದಾಣ ತಲುಪಿತು. ದಡದಡ ಅಂತ ಇಳಿದು ನಡೆದೆ ನಡೀತಾನೇ ಇದ್ದೆ ! ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಆದ ಮೇಲೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ವಿಮಾನದ ಗೇಟ್ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದೆ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳದೇ ರಾಜ್ಯ ! ಯಾವ ಪ್ಲೇಟು ಯಾವ ಗೇಟು ಅಂತ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ, ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯೋಣ ಅಂತ ನಿಲ್ದಾಣದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ

ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೈಭವ ಏನಂತಿರಿ! ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸೋ ಹಾಗೆ ಆ ಅಂಗಡಿಗಳು ! ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರೋ ತರಹ ! ಡ್ಯೂಟಿ ಫ್ರೀ ಅಂಗಡಿಗಳು ಬೇರೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ! ಅರ್ಥಾತ್ ಬಾರ್ ! ಇದೇನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೇ ಬಿಯರ್ ಕುಡೀತಿದಾರಲ್ಲ ಅಂತ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಆ ಬಾರಿನ ಮಧ್ಯ ಪುರುಷನು ಕೇಳೇ ಬಿಟ್ಟೆ ! ಅವ ನಕ್ಕ. 'ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ಎಂಟು ಗಂಟೆ, ಆದರೆ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬರ್ತಿದಾರಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಂಜೆ ಆಲ್ವೆ?' ಅಂದ. ಎಲ ಎಲಾ, ಹೌದಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಫೀ ಶಾಪಿಗೆ ನಡೆದೆ. ಅಲ್ಲ ಏರಿದೆ ಎಸ್ಕಲೇಟರ್ ಮೇಲೆ. ರೆಸ್ಪುರಾಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿ ತೀರ್ಥದ ಪಟ್ಟಿ ತಂದ ಒಬ್ಬಾತ, ಹಲ್ಲಿರಿದ. ತಿಂಡಿಗಳ ಹೆಸರಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಅದರ ಖರ್ಚು ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂಗೋ ಭಯ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ದುಡ್ಡು ಕಮ್ಮಿ ಬಂದ್ರೆ ? ಇರಲಿ ಅಂತ ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್, ಕಾಫಿ ತರಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಮ್ಯಾಂಸ, ಮೊಟ್ಟೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ! ಅವನ ಬಿಲ್ ಬಂದಾಗ ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂತು, ನನ್ನ ಹತ್ರ ಫ್ರಾಂಕ್ ನಾಣ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದು ಡಾಲರ್‌ನೇ ಕೊಟ್ಟೆ. (ರೂಪಾಯಿ ನೋಟಿತ್ತು, ಆದ್ರೆ ಅದನ್ನು ಮರಾಢಿ ಮಾಡ್ತಾರೋ, ಇಲ್ಲೋ ಅಂತ ಭಯ.)

ಒಂದೂವರೆಗೆ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್‌ಗೆ ಹೊರಡೋ ವಿಮಾನ. ಸರಿ ಅಂತ ಗೇಟಿಗೆ ಹೊರಟೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸೂಚನೆ ಬೋರ್ಡಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಅರ್ಧ ಗಂಟೇಲಿ ಫ್ರಾಂಕ್‌ಫರ್ಟ್ ನಿಂದ 60 ವಿಮಾನಗಳು ಹೊರಡ್ತಾ ಇದ್ದು ! ನಂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಐದಾರು ವಿಮಾನಕ್ಕೇ ತಡಬಡ ! ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಪಾನೀಯಗಳು! ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ತೋರಿಸಿದರು. ನನಗೋ ನಿದ್ರೆ, ಮಂಪರು. ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕೂವರೆಗೆ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ತಲುಪಿದೆವು. ಇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದರು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾನ್‌ನಲ್ಲಿ. ಅಮೆರಿಕದವರೆಲ್ಲ ಸರ ಸರ ಅಂತ ದೇಶದೊಳಕ್ಕೆ ವಾಪಸ್. ನಾವೆಲ್ಲ, ಇತರರು ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ನಿಂತೆವು. ಒಬ್ಬ ಧಡಿಯ ಇಮಿಗ್ರೇಶನ್ ಅಧಿಕಾರಿ ನನ್ನ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದ. ಫೋಟೋ ನೋಡಿ, ನನ್ನ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಕ್ಷಣ ಅಂತ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ! ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕ! ನನಗೆ ಭಯ ಆಯ್ತು. ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿದೆ. 'Hey man, it's your birthday today! Happy returns!!' ಎಂದು, ಸೀಲು ಹಾಕಿದ.

ಈ ಪ್ರಯಾಣದ ಗಲಾಟೇಲಿ ನನ್ನ ಬರ್ತ್ ಡೇ ಅಂತ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕಸ್ಪಂಸ್‌ನೋನ ಹತ್ರ ಹೋದೆ. ಅವನಿಗೂ ಬೇಜಾರಾಗಿತ್ತು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ತಿನ್ನೋದು ಏನಾರೂ ಇದೆಯೇ ಅಂದ. ಇದೆ, ಆದರೆ ನೀನು ತಿಂದ್ರೆ ಅನಾಹುತ

ಆಗುತ್ತೆ ಅಂದೆ. ನನ್ನ ಹತ್ರ ಇದ್ದ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಬಾಟಲ್ ಅಲ್ಲಾ ಡಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಇದನ್ನು ಬಿಡೋಹಾಗಿಲ್ಲ ನಾನು, ಕಸ್ಪಂಸ್ ರೂಲ್ಸ್ ಯು ನೋ ಅಂದ. ಸರಿ ಅಂತ ವಿಷಾದದಿಂದ ಬಾಟ್ಟು ಅಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು ಹೊರಟೆ. ಬೈಡ್ ಜೊತೆ ತಿನ್ನು ಅಂತ ಹೇಳೋಣ ಅಂದರೆ ಭಯ.

ನನ್ನ ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಾಗ್‌ಪಾಲ್ ಬಂದಿದ್ದ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಓದಿದವ. ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ. ಬನ್ನಿ, ಬನ್ನಿ ಅಂತ ತನ್ನ ಕಾರಿನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಯಾವಾಗ ಕಲಿತೆ ಅಂದೆ. ಹೋದ ಎರ ಅಂದ. ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾ, ಕಾಪಾ ಡಪ್ಪ ಅನ್ನುತ್ತ ಕಾರು ಹತ್ತಿದೆ. ಭವ್ಯವಾದ ಭವನಗಳು, ವಿಶಾಲ ರಸ್ತೆಗಳು, ಎಲ್ಲ ಪೇಂಟ್ ಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರಗಳ ತರಹ ಇತ್ತು. 15 ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ನಾಗ್‌ಪಾಲ್ ಮನೆ ತಲುಪಿದೆವು. ನನಗೋ ಭರ್ಜರಿ ನಿದ್ದೆ. ಜೆಟ್ ಲ್ಯಾಗ್ ಅಂದ್ರೆ ಏನು ಅಂತ ಅರ್ಥ ಆಯ್ತು !

“ ಒಳ್ಳೇ ಧನ ರೇಖೆ ಇದೆ, ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಪೆಂಬ್ಲಾಗಿತ್ತಯ ಬಿಡು ! ”

ಓವರ್‌ಟೇಕಿಂಗ್ (ಒಂದು ಸತ್ಯ ಕವಿತೆ)

—ಎಚ್. ಡುಂಡಿರಾಜ್

ಸ್ಕೂಟರ್ ಏರಿ ಹೊರಟರೆ ಈತ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹೆನುಮಂತ
ಬಾಲವಿಲ್ಲ ನಿಜ ; ವೇಗದಲ್ಲಿ ಇವ
ಮಿಗಿಲು ಅವನಿಗಿಂತ

ಮುಂದಿರುವವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ
ರಸ್ತೆ ನಿಯಮವನ್ನು
'ಯಮ', 'ಹೊಂಡ' ಏನೇ ಇರಲಿ
ಬಿಡದೆ ಪಾಲಿಸುವವನು

ಒಮ್ಮೆ ಯಾವುದೋ ಬೈಕಿನ ಜತೆಗೆ
ಪೈಪೋಟಿಗೆ ಇಳಿದ
ಆತನೂ ಹೊಸಬ ; ಹೆದರಿರಬೇಕು
ತಾನಾಗಿಯೇ ಹಿಂದುಳಿದ

ಗೆದ್ದ ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿತು ಸ್ಕೂಟರ್
ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೀಳಿ
ತುಸು ಹೊತ್ತು ಅಷ್ಟೆ ದಂಗಾದ ಮತ್ತೆ
ಬೈಕಿನ ಶಬ್ದವ ಕೇಳಿ

“ಪುನಃ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ? ಇರಲಿ” ಎನ್ನುತ್ತ
ವೇಗವ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ
ಬೈಕಿನ ಹಾರನ್ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ
ಓಡಿಸಿದ ಸೀದಾ

“ಏನೇ ಆಗಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡೆನು ಹೊಳೆ
ಗಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಚಳಿಯೇ?”
ಅಂದುಕೊಂಡ - ಜಯಿಸಿದ್ದು ಬಿಡಲು
ಅವನೇನೂ ಬಾಹುಬಲಿಯೇ?

ತಲುಪಿದ ಸಿಗ್ನಲ್ ವೃತ್ತದ ಬಳಿಗೆ
 ಸ್ಕೂಟರಿನವನೆ ಮೊದಲು
 ಬಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೈಕು ಸವಾರ
 ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸೋಲು

ಹೇಳಿದ : ‘‘ಸ್ವಾಮಿ, ಎಷ್ಟು ಕರೆದರೂ
 ಕೇಳದೆ ಬಂದಿರಿ ಮುಂದೆ
 ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಕೂಟರಿನ
 ಸ್ಪೆಷ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ’’

ನಂಜಾಪುರದ ನಿಂಗಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಕ್ಷಿಗಾರರ ಲಾಯರ್. ಕೇಳಿದ
 ‘ಮುಂದೆ ಇರೋ ಪ್ರತಿ ಕಕ್ಷಿ ಲಾಯರ್ ಗೊತ್ತೇನಮ್ಮ ನಿನಗೆ?’
 ‘ಗೊತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ, ಅವನೊಬ್ಬ ಕಳ್ಳ’ ನಿಂಗಿ ನುಡಿದಳು. ಪ್ರತಿ ಕಕ್ಷಿ ಲಾಯರ್
 ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಕೇಳಿದ.

‘ಆ ಲಾಯರ್ ನಿಂಗಿ ಗೊತ್ತೇನಮ್ಮ?’
 ‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಏನ್ಸಾಮಿ, ಅವೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಕಳ್ಳ’

ತಕ್ಷಣ ಇಬ್ಬರು ಲಾಯರುಗಳನ್ನೂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದರು ‘ನೀವ್ಯಾರಾದರೂ
 ಆಕೆನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಗೊತ್ತಾ ಅಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಕಂಟೆಪ್ಸ್ ಆಫ್ ಕೋರ್ಟ್
 ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ’

“ಟಿ.ವಿ.ನಗೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಉಣ್ಣೋ ಐಕ್ಯ ನಮ್ಮಂಗಿಲ್ವಲ್ಲಾ
ಅವು ಬೇರೇ ದೇಶೋವಾ

ಜಾಹೀರಾತುಗಳು

(ಜಾಹೀರಾತು ತಜ್ಞ ಸ್ಯಾಮ್ಯುಲ್ ಕ್ಲೆಮೆನ್ಸ್ ಅವರು “ಅಪರಂಜಿ” ಬಳಗದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು.)

ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಅತೀವ ಸಂತೋಷ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ವಿಷಯ ಏನಪಾ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಳೆದದ್ದು ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಪಂಚತಂತ್ರಾಧಾರಿತ, ನಮ್ಮ ಪಡ್ಯಂತ್ರ ಯೋಜನೆ—“ಜಾಹೀರಾತುಗಳು”

ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹಂತಗಳಿವೆ—ಒಂದು—ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು—ಜಾಹೀರಾತಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾಹೀರಾತಿಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ :

೧. ಅದು ಓದುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆವಂತಿರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಉದ್ಯ ಹರಣೆಯೇ ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಅದೊಂದು ಖಾಲಿ ಜಾಗವೂ ಆಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಮುಖವೂ ಆಗಬಹುದು. ಜೆನ್ನನ್ ನಿಕಲ್ಸನ್‌ನ ಜಾಹೀರಾತು, ಸೀಮಾ ಬಲ್ಪಿನ ಜಾಹೀರಾತು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

೨. ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಮುಖವೇ ಪ್ರಮುಖ ಉದಾಹರಣೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಹೌದು, ಬಲ್ಪಿಗಿಂತ ಶ್ರೀದೇವಿಯಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ??

೩. ಕಡೆಗದು ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾವಸನವಾಗಬೇಕು.

ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಮುಖ ಬಲ್ಪಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆನ್ನುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ಬಲ್ಪನ್ನೇ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಯಿತು.

ಹೋಗಲಿ. ಜಾಹೀರಾತಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸೋಣ. ಇದನ್ನೇ ನಾನು ಪಂಚತಂತ್ರಾಧಾರಿತ ಎಂದದ್ದು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಮ, ದಾನ, ಭೇದ, ದಂಡೋಪಾಯಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯಗಳಿವೆಯಷ್ಟೆ. ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಜಾಹೀರಾತು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಈ ಉಪಾಯಗಳ ಆಧಾರದಮೇಲೇ ರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನೇ ನಿಮಗೆ ರಘ್ನಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರಪಂಚದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ‘ಹೊಸ ಅಪರಂಜಿ’ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಂದು ನೀವೇನಾದರೂ ಜಾಹೀರಾತು ಹೊರಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಾಮೋಪಾಯ. ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಉದಾಹರ

ನೆಗೆ 'ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನೋದುವವರ ಕಣ್ಣೆಪ್ಪೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಟಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲೇ' ಎಂದು ಜಾಹೀರಾತು ಹೊರಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಾಮೋಪಾಯ. (ಆದರೆ ಕಣ್ಣೆಪ್ಪೆಗಳು ಯಾಕೆ ಕಾಣಬೇಕು ? ನಮಗೆ ಟಿ.ವಿ.ಯೇ ಕಾಣಿಸುವುದು ಬೇಡಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವವರೂ, ವಾರ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ತೆಯೋದುವವರೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಿಗಳ ಕಣ್ಣೆಪ್ಪೆಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವಂತಹ ಕುಹಕಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು, ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಅಂತವವರಿದ್ದಾರೆ.)

ಇನ್ನು ದಾನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ 'ಅಪರಂಜಿ' ಮುಘತ್ತಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆನ್ನುವುದಾಗಲೀ, ಪೇಸ್ಪು ಕೊಂಡರೆ ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುಘತ್ತು ಎನ್ನುವುದಾಗಲೀ ದಾನೋಪಾಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿಗಾಗಿ ಇಮಾಮ್ ಸಾಬಿಗೆ ಇನಾಮ್ ಕೊಟ್ಟ ಬಾಬು ಇದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಟಿ. ವಿ. ಕೊಂಡವರಿಗೆ ಪೆನಡಾಲ್ ಕೊಡುವುದುಂಟು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶನಿವಾರದ ಚಲನಚಿತ್ರವನ್ನು ರೂಂಡಾ ಬಾಮ್ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಟಿ. ವಿ. ಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮುಘತ್ತು ತಲೆನೋವು ಮತ್ತು ಅದರ ಶಮನವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಬರಾಜುಮಾಡುವ ವಿಚಿತ್ರ ದಾನೋಪಾಯ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಯೋಚಿಸಿರಬೇಕು. ಏನೇ ಆಗಲಿ ತಲೆನೋವು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ರೂಂಡಾ ಊರದಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತೇನೆ.

ಭೇದ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಕರಿಯರು ಬಿಳಿಯರೆಂಬ ಭೇದ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈಚೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಸುದ್ದಿ ಓದಿದಾಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲೂ 'ಹರಿಜನ' ಮತ್ತು 'ಹರಿಜನೇತರ' ಎಂಬ ಭೇದ ಇರುವುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣದ ಭೇದಗಳು. ಜಾಹೀರಾತು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಭೇದೋಪಾಯವೇ ಬೇರೆ. ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಒನಿಡಾ ಟಿ.ವಿ.ಯ ಜಾಹೀರಾತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದೆ. (ಟಿ.ವಿ.ಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳೇ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ. ಆದರೆ ತಲೆ ಚಚ್ಚಿ ಕೊಂಡರೂ ಮಾರಾಟವಾಗದ ವಸ್ತುವಿಗೇ ಜಾಹೀರಾತು ಹೆಚ್ಚು!) ಇದನ್ನು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಿಗೂ ನಿಮಗೂ ಭೇದ ತರಿಸುವ ರೀತಿಯದು. ನೀವು ಈ ಟಿ.ವಿ.ಯ ಮಾಲಿಕರಾದರೆ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಸಿದಂತೆ. ಆದರೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶದ ಟಿ.ವಿ. ಇದ್ದರೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಯಾರಿಗೆ? ಅಸೂಯೆ ಯಾರಿಗೆ? ಆಗ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯೇ ? ಈಚೆಗೆ ಝುಝುಕ್ಸ್ ಯಂತ್ರಗಳ, ಮೋಟರ್ ಸೈಕಲ್‌ಗಳ, ನ್ಯೂಸ್‌ಪೇಪರ್‌ಗಳ ಭೇದೋಪಾಯ ಜಾಹೀರಾತುಗಳೂ

ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದು ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ನೀವುಗಳೂ ಬೇಗಲೇ ದಂಡೋಪಾಯಕ್ಕೆ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ದಂಡೋಪಾಯ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಾವು ದಂಡೋಪಾಯಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯೇ ತಿರುವು ಮುರುವು. ದಂಡದ ಬಳಿಕ ಭೇದ, ದಾನ, ಸಾಮೋಪಾಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಹಿರೋಷಿಮಾದ ಮೇಲೆ ಆಟಂ ಬಾಂಬ್ ಹಾಕಿಸಿದ ದಂಡೋಪಾಯವನ್ನು ನೀವಿನ್ನೂ ಮರೆತಿರಲಾರಿರಿ. ಸೂಪರ್ 301 ಎಂಬ ದಂಡೋಪಾಯದ ಕೂಸು ಯಾರದು ? ಮತ್ತೆ ರಾಜಕೀಯ. ಬೇಡ. ಜಾಹೀರಾತು ಲೋಕದಲ್ಲಿಂದೂ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕೆ ? ಅಡ್ವರ್ಟೈಸಿಂಗ್ ಏಜೆಂಟ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಸ್ಕೆಟ್‌ಬಾಲ್ ಆಟಗಾರ ಅರಡಿ ಎಂಟಿಂಚು ಎತ್ತರದ ದೈತ್ಯ ಕರ್ಟ್ ರ್ಯಾಂಬಿಸ್‌ನ ಚಿತ್ರ ಹಾಕಿ ಸ್ಪೋರ್ಟ್‌ಸಿಂಗ್ ನ್ಯೂಸ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಜಾಹೀರಾತು ಕೋರಿ ಜಾಹೀರಾತು ಕೊಟ್ಟಿತು :

“ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಜಾಹೀರಾತು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಮಾರಾಟ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಚೆಂಡು ಪುಟಿ ಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪುಟಿದ ಚೆಂಡನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೀರಾ ? ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ 100 ಬಾರಿ, ಘಂಟೆಗೆ 6,000 ಬಾರಿ ಚೆಂಡು ಪುಟಿದಾಗ, ನೀವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೊದಲೇ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಸರಿ ಸರಿ ಸರಿಯೆಂದು ತಲೆದೂಗುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಜಾಹೀರಾತು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವುಕ ಓದುಗರ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಆಗುತ್ತೆ. ನಮ್ಮದೇ ಆತ್ಮತ್ವಮ ಜಾಹೀರಾತು ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದೂ ನೀವು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರಿ. ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೇ ಸಹಿ ಹಾಕುತ್ತೀರಿ.

“ಏನೇ ಬರಲಿ ಸಹಿ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದಪ್ಪ ಮಂಡೆಗಳೂ ಒಂದಿಷ್ಟಿರುತ್ತವೆಂದು ನೆಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅಂಥವರಿಗಾಗಿ ನಮ್ಮವನನ್ನು ನಾವು ಚೆಂಡಿಲ್ಲದೇ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ? ಆತ, ಅಲ್ಲೇ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿರುವ ಚೆಂಡಿನಾಕಾರದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆದು ಪುಟಿಸಬಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲಿರುವ ದಪ್ಪ ಚೆಂಡಿನಾಕಾರದ ವಸ್ತುವೇ ಏಕಾಗಬಾರದು? ”

ಇಂಥ ಬೆದರಿಕೆಗಳು “ಆಗ್ನಿ” ಹಾರಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ‘ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯ’ ದೇಶವಾದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ಬರುವುದು ದೂರವಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದಪ್ಪ ಮಂಡೆಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿ ಕಂಪಲ್ಸರಿ ಮಾಡಿರುವ ಸ್ಕೂಟರ್ ಹೆಲ್ಮೆಟ್‌ಗಳ ಕೆಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಿ. ಅಂದಹಾಗೆ, ನಾನು ಈಗ ತಾನೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೆಲ್ಮೆಟ್ ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಒಪ್ಪಂದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ.

“ಸಹಾ”

—ಕನುಲಾ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ

ಬುಧವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಹಿಳಾಮಣಿಗಳ ಸಭೆ ಕ್ಲಬ್ಬಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲಿಯಂತೆ ಇಲ್ಲೂ ಕಸೂತಿ, ಆಟ, ಹೊಸ ರುಚಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಸಂಜೆ ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬರತೊಡಗಿದರು.

“ಇವತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇನು?” ಮೇಡಂ ಕೇಳಿದರು.

“ಗೀತಾ ಸುಂದರಂ ದೇವರನಾಮ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹಾಗೂ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಜಾನಕಿ ಜಯರಾಮನ್ ಹೊಸ ರೆಸೆಪಿಯೊಂದನ್ನು ಬರೆಸಿ; ಸ್ಕ್ರಾಪಲ್ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ.” ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

ಹತ್ತು, ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕಾದವರೆಲ್ಲಾ ಬಂದರು. 30 ಜನ ಸದಸ್ಯೆಯರೂ ಇದ್ದು ಈ ಕ್ಲಬ್ಬಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ 20-25 ಜನ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಶುರು.

“ಎಲ್ಲಾ readyನಾ ಗೀತಾ, start ಮಾಡೋಣ್ವೆ ?” ಖಜಾಂಚಿ ಲತಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಓಹೋ! ನಾನೂ ರೆಡಿ”. ಜಾನಕಿ dining table ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ಕೂಗಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಿನಿ ಬಂದಳು. ಪದ್ಮಿನಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕ್ಲಬ್ಬಿಂಗ್ ಕಳೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಲವಲವಿಕೆ; ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಪ್ರತಿರೂಪ ! ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ಯಾರನ್ನೋ ಕರೆತಂದಿದ್ದಳು. “ನೋಡಿ ಮೇಡಂ. ಈಕೆ ನಮ್ಮ ಕ್ಲಬ್ಬಿಂಗ್ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಲು ಬಯಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದೂ ಮೇಡಂ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಬಂದಾಕೆ Ms ಲೀಲಾ ಧರ್ ಚೌಧರಿ ಅಂತ. ಅಸ್ಸಾಂನ ನವಗಾಂಗ್ ಜಿಲ್ಲೆಯವರಂತೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ deputation ಮೇಲೆ ಎರಡು ವರ್ಷ factoryಯೊಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ. ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಗೀತಾಳ ದೇವರನಾಮ, ಜಾನಕಿಯ ಹೊಸರುಚಿ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದವು.

“ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಅಡಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತೀರಾ? ” ಮೇಡಂ ಕೇಳಿದರು.

“ಓಹೋ! ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಡಿಗಳೆಗಳು ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆಯೇ?”

“ಹಾಗಂದ್ರೆ:ನು? ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶದ್ದು, ಪ್ರಾಂತದ್ದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಆಸೆ. ಈ ದಿನ ತಿಂಡಿ ಹೇಗೂ ಆಗಿದೆ. ಕುಡಿಯಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಪಾನೀಯ ಉಂಟೆ?”

“ಹಾಂ. ಪೌದು! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಒಂದು ಕಡ್ಡಾಯ ಪಾನೀಯ ಉಂಟು, ಅದನ್ನು ಮಾಡಲೂ ಸುಲಭ. ವಿಚುರ್ ಕಮ್ಮಿ, ಮೈಗೂ ಹಿತ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಹೇಳಿ, ನಾವು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.”

“ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಬರೆಸಿ ರೂಢಿ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಪಾನೀಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥ ಮನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. **Demonstration is always better**”. Ms. ಚೌಧರಿ ತುಂಬ ಉತ್ಸಾಹ ದಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

ಸರಿ. ಎಲ್ಲಾ ಅವರ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದೆವು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಆಗುಲ್ಲ. ಆಂಗಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತೆವು. ಆಕೆ **Stove** ತಂದರು. ಎರಡು ಸೇರು ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ತಪ್ಪಲೆ ತಂದರು. ನೀರಿಟ್ಟರು. ನೀರು ಕುದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಅದಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿದರು. ಅನಂತರ ಒಂದು ಡಬ್ಬದಿಂದ ಕರೀ ಪುಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಳೆದು ಹಾಕಿದರು.

‘ಅದೆಂತಹ ಪುಡಿ? ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತೆ? ನೆರೆದಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಶ್ನೆ.

‘ಅದರ ಹೆಸ್ರೇನು?’

‘ಸಹಾ’.

‘ಓಹೋ, ಆ ಮೇಲೆ?’

ಅದು ಮರಳಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹಾಲು ಬೆರೆಯಿಸಿ, ಸೋಸಿ, ಒಂದೊಂದು **Cup** ಕೊಟ್ಟರು. ಅಸ್ಸಾಮಿಗಳು ‘ಚಾ’ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ‘ಸ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಂದೇ ತಿಳಿದದ್ದು. ಅಸ್ಸಾಂ ಟೀ ಕುಡಿದು ನಗುತ್ತಾ ಚದುರಿದೆವು.

ತಸ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು !

(ಡಾ|| ರಿಚರ್ಡ್ ಫೆನ್‌ಮನ್ ಅವರ "Surely you're joking, Mr. Feynman" ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆಯ್ದ ಪ್ರಸಂಗ.. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಶಿವು)

ನಾನು ಎಂ.ಐ.ಟಿ.ಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲೇ. ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ. ವಿಜ್ಞಾನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ, ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಹಲವು 'ಮಾನವೀಯ' ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾಯದೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಕಾಯದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾದ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆ. ಎರಡನೆಯದು ನಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಗ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು. ಮೊದಲ ವರ್ಷ, ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ವಿಷಯಗಳ ಪಟ್ಟಿ ನೋಡಿ 'ಫಿಲಾಸಫಿ'ಯನ್ನು ನಾನು ಆರಿಸಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇದೇ ಅತಿ ಸಮೀಪವೆಂದು ನನ್ನ ಮನಕೆ.

ಉದ್ದನೆ ಗಡ್ಡದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ರಾಬಿನ್‌ಸನ್ ನಮಗೆ ಫಿಲಾಸಫಿ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಮೂಗಿನಲ್ಲೇ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊಂಯ್, ಕುಂಯ್ ಅಂತ ನಿರರ್ಗಳ ಪ್ರವಾಹ. ನನಗಂತೂ ಒಂದು ಪದವೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಿಕ್ಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು. ಯಾರೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಂತೂ ಕಾಣೆ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಬ್ಲೇಡಿನಿಂದ ರಬ್ಬರ್ ತುಂಡೊಂದನ್ನು ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ, ಪಾಠದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರು

"ಕುಂಯ್ ಕೊಂಯ್ ಕ್ಲಾ ಗ್ಲೀಗೆ ಕೆಂ ಕ್ಲಾ ಗಾಂಗ್ಲಿ....." ಅಂದ ತಕ್ಷಣ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಉತ್ಸಾಹ, ಗಲಿಬಿಲಿ ಕಂಡಿತು. "ಏನು ಸಮಾಚಾರ?" ಅಂತ ಪಕ್ಕದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

"ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಬೇಕು ಅಂತ ಪ್ರೊಫೆಸರು ಹೇಳಿದರು" ಅಂದ.

"ಪ್ರಬಂಧ ? ಯಾತರ ಮೇಲೆ ?"

"ಇನ್ಯಾತರ ಮೇಲೆ ? ಇಡೀ ವರ್ಷ ಪಾಠ ಮಾಡಿರೋ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ" ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅವ ಎದ್ದು ಹೋದ.

ನನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸಮಸ್ಯೆ. ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಪಾಠ ಕೇಳಿದ್ದರೂ, ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಅಂದರೂ ಏನೂ ಇನ್ನೂ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲದ್ದು. ಎಂದೋ ಕೇಳಿದ್ದ ಒಂದು ಸಾಲು ಮಾತ್ರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಣಗುಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ಕೊಂಯ್ ಕುಂಞ ಸಂವೇದನಾ ಪ್ರವಾಹ ಕುಂಞ ಕೊಂಯ್ ಕೊಂಯ್....”
ಈ ಸಂವೇದನಾ ಪ್ರವಾಹ ಅಂದ ತಕ್ಷಣ, ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಒಡ್ಡಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು.

“ಮಂಗಳ ಗ್ರಹದಿಂದ ಜೀವಿಗಳು ಭೂಮಿಗೆ ಬರ್ತಾರೆ ಅಂತ ಇಟ್ಟೊಳ್ಳೋಣ, ಅವರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಅಂದ್ರೇನು ತಿಳಿದು ಅಂತ ಇಟ್ಟೊ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಲ್ಲೇ ಇರೋದು ಅವರ ಗುಣ. ಅವರು ಬಂದು ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನಿಸ್ತಾರೆ. ‘ನಿದ್ರೆ ಅಂದ್ರೇನು? ಅದು ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತೆ? ನಿದ್ರೆ ಬರುವಾಗ ಏನಾಗುತ್ತೆ? ಮನಸ್ಸಿನ ಆಲೋಚನಾ ಪ್ರವಾಹವೆಲ್ಲಾ ಥಟ್ಟನೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೋ’ ಅಥವಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ..... ನಿ....ಧಾ....ನ....ವಾ....ಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೋ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಿಂದೇನು ಉತ್ತರ?”

ನನ್ನ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿತು. ಸಂವೇದನಾ ಪ್ರವಾಹ ಯಾವಾಗ ನಿಲ್ಲುತ್ತೆ, ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೆ, ನಿಖರವಾಗಿ ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗ್ತೀವಿ ಅನ್ನೋ ಪ್ರಶ್ನೇನೇ ನನ್ನ ಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನನ್ನ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಊಟವಾದ ತಕ್ಷಣ ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚಿ, ದೀಪ ಆರಿಸಿ, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿ, ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಆಗುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಸಹಾ ಪ್ರಯೋಗ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ದಿನಕ್ಕಿರಡು ಬಾರಿ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸುವ ಸಂಪೂರ್ಣ. ಪ್ರಬಂಧ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದ ತಯಾರಿ ಅದ್ಭೂತಿಯಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು.

ದಿಂಬಿಗೆ ತಲೆಕೊಟ್ಟು ಮಲಗಿದೆ ತಕ್ಷಣ, ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು, ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ‘ಒಳ ಸಂಭಾಷಣೆ’ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನಾಪೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಒಳ ಸಂಭಾಷಣೆ. ನಿದ್ರೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಲೋಚನೆಗಳ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಹಂತ, ಎರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಯೋಚಿ

ಸಂವ ವಿಚಿತ್ರ ಕ್ರಿಯೆ. ಯಾವುದೋ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು 'ಒಳ ಸಂಭಾಷಣೆ' ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ, ನನ್ನ ಮಂಚದ ಕಾಲಿಗೆ ಎರಡು ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವಂತೆ ನಾನು ಕಲ್ಪನಾಲಹರಿಯನ್ನು ಹರಿಯ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈ ಹಗ್ಗಗಳು ರಾಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹಾಯುತ್ತಿದ್ದು, ಮಂಚವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ, ಹಗ್ಗ ಗೋಜಾಗಿ ಮಂಚ ವಾಲಿದರೆ ಗತಿ ಏನು ಅನ್ನೋ ಭಯ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಭಯ, ಮೊದಲು ನಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ, ನಾನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ನಿದ್ರೆ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ಬೇರೆ, ಬೇರೆ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದರೂ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೇ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಂಡಿ ತಪ್ಪುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಆಗುವ ಸಂಗತಿ. ಈ ಯೋಚನೆ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ, ಈ ಕೊಂಡಿ ತಪ್ಪಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಅಸಂಬಂಧ ಪ್ರಲಾಪ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಗೆ ನಾವು ನಿದ್ರಾದೇವಿಯ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೃಮರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ನಾಲ್ಕು ವಾರಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಳಿಕ, ನನ್ನ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದೆ. ನನಗೆ ತೋಚಿದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಚುಟುಕವನ್ನು ಬಾಲಂಗೋಚಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದೆ :

ಯೋಚಿಸುವೆ, ಯೋಚಿಸುವೆ

ಯೋಚಿಸುವೆನೇಕೆಂದು

ಯೋಚಿಸುವೆ, ಯೋಚಿಸುವೆ

ಯೋಚಿಸುವೆನೇಕೆಂದು.

ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರೊಫೆಸರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆವು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಬಂದರು. ತಮಗೆ ಉತ್ತಮವೆಂದು ಕಂಡ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು.

“ಕಾಂಞ ಕೊಂಯ್, ಕಂಯ್.....” ಎಂದಿನಂತೆ ನನಗೆ ತಲೆಬುಡ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಅನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಬಂಧದಿಂದ ಆಯ್ದ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಅವರು ಓದಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು.

“ಕ್ಲಾಕಿಃವೆ ಕ್ಲಾಕಿಃವೆ
ಕ್ಲಾಕಿಃವೆ ಕ್ಲಾಕಿಃವೆ.....”

ನಾನೇ ಆದರ ಕರ್ತೃವೆಂದು ನನಗೆ ತಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು.
ಅಂತೂ ಆ ವರ್ಷ ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆ.

ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆಗಳು

—ದುವಿನೀತ

ಮುಂದಿನ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್‌ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದು, ಮೊದಲ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಬಲಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಬರುವ ಗಲ್ಲಿಯ ನಡುವಿನಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಎದೆಗೇ ಬಡಿಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಳಗ ಅಥವಾ ಜರೂರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತೊಡರುಗಾಲು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವು ಮುಖ ಅಡಿಯಾಗಿ ಬೀಳುವ ಸಂಭವವೂ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ನಾವು ಮುಖಮುಖಿಯಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಬೇಕು? ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಯ ಮೇಲೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಬುಲ್‌ಡೋಜರ್ ಅಥವಾ ರೋಣುಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಸಾಗಿಬಿಡುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಂತಸದ ಸಂಭವನೀಯತೆಯೂ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದ ಪ್ರಜೆಯ ಮೇಲೂ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮಧ್ಯಂತರ ಕ್ಷಿಪಣಿಯಂತೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ನಾವು ಅರಿತಿರಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಇಂತಿವೆ :

೧. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ :—

ಇಂದು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಳಿತ ಪಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಮಹಾಶಯರು. ಇವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳು ಎರಡು: ೧. (ಈ ಹಿಂದೆ) ಹಮೇ ದೇಖ್ನಾ ಹೈ..... ಮದದ್ ಕರ್ನಾ ಹೈ ೨. (ಈಗ) ಹಮಾರಾ ಉಮ್ಮೀದ್ ಹೈ ಕಿ. ಇವರು ದೇಶದ ಏಕೈಕ ಆಶಾಕಿರಣ ಎಂದು ಅವರ ಹಿಂಬಾಲಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಕೇಂದ್ರದ ಅಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಮುನ್ನ ಇವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಕೋಟಿಗಳ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮೇಲಿನ ಹಗರಣಗಳ ಆರೋಪ ಪೂರ್ಣ ತಪ್ಪು ಎಂದು ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಡವರು, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಿಂದುಳಿದವರು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು, ಇವರಿಗಾಗಿ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣ ಇವರು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಜನರ ಹಣ. ಅದರ ಖರ್ಚಾಗುವುದು ಶತಃಸಿದ್ಧ. ಅದರ ಮಂಜೂರಾತಿಗೆ ಶಹಭಾಸ್‌ಗಿರಿ ತೆರಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ನಾಯಕರಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವುದು ಈಗ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಈ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ

೨. ಜನತಾ ದಳ :

ಇದು ಒಂದು ಸಮಿಶ್ರ ಪಕ್ಷ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಯಾಗಿ ಇತ್ತು. ವಿ. ಪಿ. ಸಿಂಗ್, ಹಗಡೆ, ದೇವಿಲಾಲ್ ಮಹೋದಯರು ಇದರ ನಾಯಕರು. ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಯಿಲೆ ಕಾಡಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿ, ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಚಿರಂತನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇದೆ. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಲಿರುವ ಈ ಪಕ್ಷ ಭಿನ್ನಮತೀಯ ರನ್ನೆದುರಿಸಬೇಕೋ, ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳನ್ನೆದುರಿಸಬೇಕೋ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಜನತಾ ದಳ ಭವನದ ಆವರಣದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಆಡ್ಡ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ದೀಪವಿದೆ. ಅದರ ಬೆಳಕು ಯಾರಿಗೆ ? ಅದು ಬೆಳದಿಂಗಳೋ, ಬಿಸಿಲೋ? ಆ ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕು. ಆದರೂ ರಾಜೀವ ಅದರಿಂದ ಅರಳುತ್ತಿದೆ.

೩. ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. :

ಇದು ಆರಂಭವಾದ ದಿನದಲ್ಲೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಾತಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರ ಇನ್ನೂ ಎಲ್ಲೋ ಇದೆ. ಇದು ಕೋಮುವಾದಿ ಪಕ್ಷ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಹಲವರ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದ ಹಿಂದಿನ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯವಾದ ತಪ್ಪು ಏನೆಂದರೆ ಹಿಂದೂಗಳು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಭಾರತ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ದೇಶ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವವರೆಲ್ಲಾ ಕೋಮುವಾದಿಗಳು. ಇದನ್ನು ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಅರಿತುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇನೋ ? ಅಲ್ಲದೆ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ (೧) ರೋಕ್ಕ ಎಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿ ಬಲ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. (೨) ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಟೀಕೆ ಸುವಂತಿಲ್ಲ.

೪ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು :

ಇವರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧದವರು ಭಾರತದ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಮುಖ್ಯ. ಇವರು ಹೇಳಿಕೇಳಿ ವಾಮವಾದಿಗಳು. ಎಡಕ್ಕೇ ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತುಂಬಾ ಮಡಿವಂತರು. ವಿಶ್ವದ ಎರಡು ಪ್ರಬಲ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆದರೂ, ಇವರ ನಿಲುವು ಶುದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.

೫. ಇತರರು :

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು, ಪಂಡಮೆಂಟಲಿಸ್ಟರು, ಅಕೋಮುವಾದಿಗಳು, ಪಕ್ಷೇತರರು ಮತ್ತು ದಲಿತರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರರು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಾನ ಧೋರಣೆಗಳು :

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರುವ ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಯತ್ನಿಸಿದೆ :

೧. ಬಡತನದ ನಿರ್ಮೂಲನೆ :

ಇದು ಆಕಾಶವನ್ನು ಅಳೆದಷ್ಟೇ ಸುಲಭ. ಆಕಾಶರಾಯನಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ಯಾಂಟ್ ಹೊಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವಂತೆ, ಬಡತನಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೇಖೆಯನ್ನು ಎಳೆದಿದೆ. ಬಡತನ ಅದರ ತಳದಲ್ಲಿ (ಅಥವಾ ತಳಾತಳದಲ್ಲಿ) ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆ ಇದೆ. ರೇಖೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಡವರನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ರೇಖೆಯ ಕೆಳಕ್ಕೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಜಗ್ಗಾಟದಲ್ಲಿ ಜನ ಹೈರಾಣವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಡತನ ಒಂದು ಸ್ಥಾಯೀ ತತ್ವ ಅದು ನಿರ್ಮೂಲನವಾಗದು. ಬಡವರು ಮೂಲವೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ಮೂಲನವಾಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ.

೨. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ :

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಆಶೆಯೇ ಮೂಲ. ಆಶೆ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಬದುಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಅಧಿಕಾರ, ಹಣ, ಹೆಣ್ಣು, ಹೆಂಡ, ಭೂಮಿ ಇವುಗಳ ಆಶೆಯೂ, ಬಾಳುವ ಆಶೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ ಇದು : ಬಲ್ಲಿದರು ಭ್ರಷ್ಟರಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಬಲ್ಲಿದರು ಇದ್ದರೆ ಇವನಿಗೆ ಅವನೂ, ಅವನಿಗೆ ಇವನೂ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಭ್ರಷ್ಟ ಎನ್ನುವುದು ಶಿಷ್ಟ ಎನ್ನುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಪದ. ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಇವೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಜನ ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರರು ಮಾಡಿದ್ದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಅಧಿಕಾರ ದಲ್ಲಿರುವವರು, ಅಧಿಕಾರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಭ್ರಷ್ಟರಲ್ಲ, ವಿರೋಧಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

೩. ಅಸಮತೋಲನದ ನಿನಾರಣೆ :

ಕಾಡುಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲೇ ಏಕೆರಬೇಕು? ನದಿಗಳು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಇರಬೇಕು ? ಆದುದರಿಂದ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಡಿದುಬಿಟ್ಟರೆ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ನದಿಗಳೂ ಬತ್ತುತ್ತವೆ.

೪. ಒಂದೇ ವಿಶ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆ :

ನಾವೇ ಅದರ ಮುಖಂಡರಾದರೆ ಈ ಕಲ್ಪನೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚ ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿದೆ. ಭಯೋತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಹೊತ್ತು ವಿಮಾನಗಳು, ಅಣ್ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳು ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದೇ ವಿಶ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ..... ನಾಗತ್ವಕ್ಕೆ ಮೀಸೆ ಬಂದರೇ..... ..

ಚುನಾವಣೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು :

ಒಂದು ಬೃಹದ್ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗಬೇಕೆಂದರೆ, ಸಾಧ್ಯ ವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗ ದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಬಲ ಕೇಂದ್ರದ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಗೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹಳ್ಳಿಗಳೂ, ಪಟ್ಟಣಗಳೂ ನೇರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕು, ಪ್ರಾಂತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೆಲಸಗೇಡಿಗಳಾಗಬೇಕು. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು, ಮನೆಗೊಬ್ಬರಿಗಾದರೂ ಇರಬೇಕು. ಕೆಲಸ ಏನು ಮಾಡು ತ್ತಾರೆ, ಮಾಡಿದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆ ಏನು ? ಒಬ್ಬ ಬಡ ಮಾಸ್ತರ ದಿನಕ್ಕೆ ಆರು ಆಥವಾ ಏಳು ಪಿರಿಯಡ್ ಪಾಠ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಮಾನದಂಡವಲ್ಲ. ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಹಿ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ದಾಖಲೆ. ಹಾಗೇ ಬಟವಾಡೆ ಆದದ್ದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಇರುವುದೇ, ಸಂಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಚೇರಿಗೆ ಅದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ನಿಜ.

ಜನತೆಯ ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು :

ಪ್ರಜಾ ಸರ್ಕಾರವು ಜನತೆಯ ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ (ಅಂದರೆ ಜನತೆಯ) ಆಶೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದವರಿಗೆ ನನ್ನ (ಅಂದರೆ ಜನತೆಯ) ಬೆಂಬಲ.

ನಮ್ಮ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳು ಅಮೆರಿಕವು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಂತೆ, ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸತತ ಬೆಂಬಲ (ಸೋಲುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಬೆಂಬಲದಂತೆ) ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಲುವುದಕ್ಕೋ, ಒಂದು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತರ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೋ ನಮ್ಮವರನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಏನೋ!

ಆದುದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸವಿವರ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡಬೇಕೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಧೋರಣೆಯ ಕೆಲವು ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಜನತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ. (ಎಂದರೆ ನಾನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.)

೧. ಟೆಸ್ಟ್ ಸರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತ ಟೀಮಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿಗೂ 'ಹಗಲು ಕಗ್ಗೊಲೆ ಮಾನ್ಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಒಳಾಂಗಣ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಟ ನಡೆದರೆ 'ಒಳಾಂಗಣಹಗಲು/ರಾತ್ರಿ ಕಗ್ಗೊಲೆ ಮಾನ್ಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. (ಕಗ್ಗೊಲೆ ಎಂದರೆ ಕ್ರೀಡೆಯ ಕಗ್ಗೊಲೆ.)

೨. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೆಮ್ಮೆಗೂ, ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದ ಸೋಲು ಗೆಲುವುಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸತತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

೩. ದೇಶದ ತಂಡಗಳನ್ನಾರಿಸುವಾಗ, ಆಯ್ಕೆದಾರರಿಗೇ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದೆ, ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮತದಾನದಿಂದ ಅರಿಯಬೇಕು.

೪. ಯಾವ ಆಟ ಓಟಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಾರೋ, ಆ ಆಟ ಓಟದಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಲು ಹತ್ತಿರದ (ಎರಡು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಸೆಕೆಂಡ್ ಕಡಿಮೆ) ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಟಸ್ಥ ತೀರ್ಪುಗಾರರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ತೀರ್ಪುಗಾರರು ಒಮ್ಮತದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

೫. ಇದ್ದದ್ದರಲ್ಲೇ ಆತ್ಮುತ್ತಮ ಎಂದು (ಸಾಹಿತ್ಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುವಂತೆ) ಕ್ರೀಡಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು.

ಟಿಪ್‌ಟಾಪ್ ಸೂಟುಧಾರಿ ಯುವಕ, ಫ್ಯಾಷನ್ ಮಾಡಲಿನಂತಿದ್ದ ಯುವತಿ, ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲಿನ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಹೋಟೆಲಿನ ಚೂಟಿ ಸೇವಕನೊಬ್ಬ ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್‌ಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಜುಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದ.

'ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಬೇಕಿತ್ತೇ?' 'ಸೇವಕನ ನಮ್ಮ ಪತ್ನಿ,

'ಜನಿಲ್ಲಾ, ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿದೆ, ಇಗೋ ನಿನ್ನ ಬಕ್ಷೀಸ್' ಯಜಮಾನ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ

'ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕೆ?' ನಗುಮುಖದಿಂದ ಸೇವಕ ಕೇಳಿದ 'ದ್ವಿತ್ವ ಈಗ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಒಂದು ಪಿಕ್ಚರ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಹಾಗೂ ಸ್ಟಾಂಪ್ ತಂದು ಕೊಡ್ತೀಯಾ?'

“ದೇವೈ, ಜನತಾ ದಳದ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡ್ಲಿದ್ದೆ ಈ ಕೆಲ್ಲ ಖಂಡಿತಾ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ”.

ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಾಭಿನಯ

—ಆರ್. ಟಿ. ರಮ

‘ನಾಟ್ಯಂ ಭಿನ್ನರುಚೇರ್ಜನಸ್ಯ ಬಹುದಾಪೇಕ್ಷ್ಯಂ ಸಮಾರಾಧನಂ’.

ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ರುಚಿಯನ್ನೂ ಒಂದು ನಾಟಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಭರತಮುನಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನವರಸಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಉಪ ಕಥೆ ಇವೆರಡೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಾಟಕವನ್ನು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ನೀತಿ ಬೋಧನೆಯೂ ಹೌದು ಎಂದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಉಪ ಕಥೆಗಳು, ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗೆ ಹೀರೋ-ಹೀರೋಯಿನ್ ಅಂತ ಇದ್ದರೆ ಉಪಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತ, ಕೆಲಸದ ವಳು, ದೈವರ್, ಅಡಿಗೆಯವನು, ಕಾಂಪೌಂಡರ್ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು ಇವರುಗಳದೇ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಸಂಸಾರ ಇದ್ದು, ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ರಸ್ತೆ ಸೀನಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. Chomos ಅನ್ನೋ ಒಂದು ಪಂಗಡ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಶ್ಲೀಲ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ವಿವಿಧ ಬಾವ್ತ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ನಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹಾಸ್ಯ ಈಗ ನಾನಾ ಹಂತಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ:

ತಿಳಿಯಾದ ಹಾಸ್ಯ : ನೇರವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಆಣಕು ಹಾಸ್ಯ: ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಗೇಲಿ ಮಾಡುವುದು.

ವಿನೋದಗಳು: ಇವು ಎರಡರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುವವು. ಜನರಲ್ಲಿ ನಗೆ ತರಿಸುವವು. ಹೀಗೆ ಹಾಸ್ಯ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಹತ್ವ : ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಗಂಭೀರ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಗಾಢವಾದ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಆ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರಾಮ ಕೊಡಲು ಹಾಸ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ತನ್ನ ತಲೆ ಭಾರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ relax ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಾಸ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನಾಟಕದ ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ : ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕಾಲಾವಕಾಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವ ಅಥವಾ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು, ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿ ಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ, ಅವರ ಆಂತರಿಕ ಭಾವನೆಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖ್ಯ ತಿರುವುಗಳು, ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟಾರೆ ತಿರುಳನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ತಲುಪಿ ಸುತ್ತು ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಹಾಸ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಸ್ತೆ ಸೀನಿನಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮನೆ ದೃಶ್ಯಗಳು ಬರುವುದು ವಿರಳ. ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಡುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೆ. ಇದರಿಂದ ಸರಳ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿದ್ದು, ತಕ್ಷಣದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು : ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಪಾತ್ರ ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಡುಭಾಷೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಹಾವಭಾವ ಭಂಗಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಚಲನವಲನಗಳಿಂದ ನಟ ಜೀವ ತುಂಬಿ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬೇಕು.

ಹಾಸ್ಯ ನಟರಿಗೆ ಸಮಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು. ಆಪ್ತ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಬೇಕು. ನಟರು ಸಮಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ನಾಟಕೀಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆಪ್ತ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಾ, ಸಮಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

Pause, Punch, Timing.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹಾಸ್ಯ ನಟನೂ ತನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ನಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಹಾಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ನಕ್ಕಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಅದನ್ನು ಆರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಜೋಕ್ ಏನು ಎನ್ನುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ **pause** ಅಗತ್ಯ. ಮಾತು ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಕ್ರಿಯೆಯ ನಡುವೆ **pause** ಬೇಕು.

ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಹದವನ್ನರಿತು, ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನರಿತು ಅವರಿಗೆ ಹಾಸ್ಯರಸವನ್ನಿಣ್ಣಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಜೀರ್ಥವಾಗುವಂತಾಗಬಾರದು. ಗಂಭೀರತೆ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಸಮನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಗಂಭೀರ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ದಾಟಲು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಆಯಾ ಊರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿರೇಕವಿರಬಾರದು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತೇ ಅಂತ ವಿಪರೀತ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಅವರ ತಲೆಗೆ ತುಂಬಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಅದು ಆಸಹನೀಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹದವನ್ನರಿತು, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಳೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ **short and sweet** ಆಗಿ, ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹಾಸ್ಯ ನಟರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಿರಿಯದು. ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರುವಂತೆ, ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಒಂದು lift ಕೊಡುವುದು ಹಾಸ್ಯ ನಟರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಸ್ಯ ನಟನಾದವನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ನಿಪ್ಪಾತನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದರೆ ಜನತೆ ಅವನನ್ನು ಮಿಕ್ಕ ಯಾವುದೇ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಹಾಸ್ಯ ನಟ ಆಯಾ ಕಾಲ, ದೇಶ, ರೀತಿ, ನೀತಿ, ನಿಯಮ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ, ವಿವಿಧ ನಡಾವಳಿ ಎಲ್ಲದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು. ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳ ವಿಶೇಷತೆ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂಥ flexibility ಆತನಿಗಿರಬೇಕು. Repetition ಇರಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ಹಾಸ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರದಂತೆ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬೋರ್ ಆಗದ ಹಾಗೆ, ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಹಾಸ್ಯ ನಟನ ಕರ್ತವ್ಯ.

“ಈ ಜಾಗ ನೋಡಿ” ಅಂತ ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಅದಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟು ನುಗ್ಗಾಟ !”

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಶೃಂಗಾರ್ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ಸ್

ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ಸ್

ತುಮಕೂರು ರಸ್ತೆ, ಪೀಣ್ಯ

ಬೆಂಗಳೂರು 560058

ದೂರವಾಣಿ : 385449

350984

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಟೆಕ್ನೊಲಿಂಕ್ ಎಂಟರ್ಪ್ರೈಸಸ್

35, 5ನೇ ಕ್ರಾಸ್, 1ನೇ ಮೇನ್, ಎಸ್. ಕೆ. ಗಾರ್ಡನ್

ಬೆನ್ಸನ್‌ಟೌನ್, ಬೆಂಗಳೂರು-560046

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಎಕ್ಸಲರ್ ಟೊಲ್ಸ್ ಎಂಡ್ ಇಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್ ಎಂಟರ್ಪ್ರೈಸಸ್

ಬಿ 20, 1ನೇ ಕ್ರಾಸ್, 1ನೇ ಸ್ಟೇಜ್, ಪೀಣ್ಯ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್

ಬೆಂಗಳೂರು-560058

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಯುನೈಟೆಡ್ ಸೇಲ್ಸ್ ಎಂಟರ್ಪ್ರೈಸಸ್

94 2 ಸರ್ದಾರ್ ಪತ್ರಪ್ಪ ರಸ್ತೆ

ಶೌಕತ್ ಮೊಹಲ್ಲ

ಬೆಂಗಳೂರು-560002

ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆ ಉಕ್ಕಿನ ಸರಬರಾಜುದಾರರು

ದೂರವಾಣಿ : 221107

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಬಿ. ಎಸ್. ವಿಜಯೇಂದ್ರ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್

281, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಡಾವಣೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560010

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಸೈಸ್ ಕ್ರೀಟಿವ್

ಪೀಣ್ಯ ಮೂರನೆಯ ಹಂತ, ಪೀಣ್ಯ
ಬೆಂಗಳೂರು-560058

ದೂರವಾಣಿ : 608186
609026

**ಓಂಕಾರ್ ಆಪ್ಲೈಡ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
ಎಂಡ್ ಫೋಟೋ ಟೈಪ್ ಸೆಟರ್ಸ್**

33, 1ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಹೊಸ ತರಗುಪೇಟೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು-560002

ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಎಸ್. ವಿ. ಆರ್. ಎಜೆನ್ಸೀಸ್

ಬೆಂಗಳೂರು

ಶುಭಾರಂಭಗಲೊಂದಿಗೆ

ಟರ್ನ್-ಕೀ ಕನ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟನ್ಸ್
(ಪ್ರೈ.) ಲಿಮಿಟೆಡ್

11ನೇ ಮೇನ್ ರಸ್ತೆ

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 003.

ಫೋನ್ : 364118

